

Н. М. Бугрій
начальник відділу державної реєстрації
друкованих засобів масової інформації
та громадських формувань Управління
державної реєстрації Головного територіального
управління юстиції у Полтавській області

НАГЛЯД І КОНТРОЛЬ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ ТА УЧАСТЬ У ТАКОМУ КОНТРОЛІ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК ТА ЇХ ОБ'ЄДНАНЬ

Відповідно до статті 259 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП України) державний нагляд та контроль за додержанням законодавства про працю юридичними особами незалежно від форми власності, виду діяльності, господарювання, фізичними особами-підприємцями, які використовують найману працю, здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Центральні органи виконавчої влади здійснюють контроль за дотриманням законодавства про працю на підприємствах, в установах і організаціях, що перебувають у їх функціональному підпорядкуванні, крім органів доходів і зборів, які мають право з метою перевірки дотримання податкового законодавства здійснювати такий контроль на всіх підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форм власності та підпорядкування.

Статтю 23 Закону України «Про охорону праці» передбачено, що роботодавець зобов'язаний інформувати працівників або осіб, уповноважених на здійснення громадського контролю за дотриманням вимог нормативно-правових актів з охорони праці, та Фонд соціального страхування України про стан охорони праці, причину аварій, нещасних випадків і професійних захворювань і про за-

ходи, яких вжито для їх усунення, та для забезпечення на підприємстві умов і безпеки праці на рівні нормативних вимог.

Працівникам та/або їхнім представникам забезпечується доступ до інформації та документів, що містять результати атестації робочих місць, заплановані роботодавцем профілактичні заходи, результати розслідування, обліку та аналізу нещасних випадків і професійних захворювань і звіти з цих питань, а також до повідомлень, подань та приписів органів державного нагляду за охороною праці.

Органи державного управління охороною праці у встановленому порядку інформують населення України, працівників про реалізацію державної політики з охорони праці, виконання загальнодержавної, галузевих чи регіональних програм з цих питань, про рівень і причини аварійності, виробни-

чого травматизму і професійних захворювань, про виконання своїх рішень щодо охорони життя та здоров'я працівників.

НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ ВЕДЕТЬСЯ ЄДИНА ДЕРЖАВНА СТАТИСТИЧНА ЗВІТНІСТЬ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ.

Форма цієї звітності погоджується центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці, професійними спілками та Фондом соціального страхування України.

Відповідно до статті 259 КЗпП України громадський контроль за дотриманням законодавства про працю здійснюють професійні спілки та їх об'єднання.

**ПРОФЕСІЙНА СПІЛКА (ПРОФСПІЛКА) - ЦЕ ДОБРОВІЛЬНА НЕПРИБУТКОВА
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ, ЩО ОБ'ЄДНУЄ ГРОМАДЯН, ПОВ'ЯЗАНИХ СПІЛЬНИМИ ІНТЕРЕСАМИ
ЗА РОДОМ ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ТРУДОВОЇ) ДІЯЛЬНОСТІ (НАВЧАННЯ).**

Згідно зі статтею 21 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» профспілки, їх об'єднання захищають право громадян на працю, беруть участь у розробленні та здійсненні державної політики у галузі трудових відносин, оплати праці, охорони праці, соціального захисту.

**ПРОЕКТИ ЗАКОНІВ
З ПИТАНЬ ФОРМУВАННЯ
ТА РЕАЛІЗАЦІЇ
ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ
ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ,
РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ,
СОЦІАЛЬНИХ, ЕКОНОМІЧНИХ
ВІДНОСИН ПОДАЮТЬСЯ
ВІДПОВІДНИМИ ОРГАНАМИ
ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ
З УРАХУВАННЯМ ПРОПОЗИЦІЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКИХ ПРОФСПІЛОК,
ЇХ ОБ'ЄДНАНЬ.**

Проекти нормативно-правових актів, які стосуються регулювання трудових, соціальних, економічних відносин, розглядаються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування з урахуванням думки відповідних профспілок, об'єднань профспілок.

Профспілки, їх об'єднання мають право вносити пропозиції суб'єктам права законодавчої ініціативи і відповідним державним

органам про прийняття або внесення змін до законів і інших нормативно-правових актів з питань формування та реалізації державної соціальної та економічної політики, регулювання трудових, соціальних, економічних відносин.

Профспілки, їх об'єднання мають право брати участь у розгляді органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, а також роботодавцями, їх об'єднаннями, іншими об'єднаннями громадян своїх пропозицій.

Профспілки здійснюють громадський контроль за виплатою заробітної плати, додержанням законодавства про працю та про охорону праці, створенням безпечних і нешкідливих умов праці, належних виробничих та санітарно-побутових умов, забезпеченням працівників спецодягом, спецвзуттям, іншими засобами індивідуального і колективного захисту. У разі загрози життю або здоров'ю працівників профспілки мають право вимагати від роботодавця негайного припинення робіт на робочих місцях, виробничих дільницях, у цехах та інших структурних підрозділах або на підприємстві на час, необхідний для усунення загрози життю або здоров'ю працівників.

Профспілки мають право на проведення незалежної експертизи умов праці, а також об'єктів виробничого призначення, що проектується, будуються чи експлуатуються, на відповідність їх нормативно-правовим актам з питань охорони праці, брати участь у розслідуванні при-

чин нещасних випадків і профзахворювань на виробництві та давати свої висновки про них.

Для здійснення цих функцій профспілки, їх об'єднання можуть створювати служби правової допомоги та відповідні інспекції, комісії, затверджувати положення про них. Уповноважені представники профспілок мають право вносити роботодавцям, органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування подання про усунення порушень законодавства про працю, які є обов'язковими для розгляду, та в місячний термін одержувати від них аргументовані відповіді.

**У РАЗІ НЕНАДАННЯ
АРГУМЕНТОВАНОЇ ВІДПОВІДІ
У ЗАЗНАЧЕНИЙ ТЕРМІН
ДІЇ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ ПОСАДОВИХ
ОСІБ МОЖУТЬ БУТИ ОСКАРЖЕНІ
ДО МІСЦЕВОГО СУДУ.**

Крім вищезазначеного, з метою об'єднання зусиль найманих працівників, учених, спеціалістів з охорони праці та окремих громадян для поліпшення охорони праці, захисту працівників від виробничого травматизму і професійних захворювань можуть створюватись асоціації, товариства, фонди та інші добровільні об'єднання громадян, що діють відповідно до закону, що визначено ст. 24 Закону України «Про охорону праці». ■